

Ki kicsoda 1790-1848

A nevek nem ABC sorrendbe vannak rendezve, hanem az ajánlott irodalomban megadott könyv tematikáját követik.

Lipót fiai:

- az elsőszülött I. Ferenc néven követte apját a trónon 1792-ben,
- Ferdinánd: kapta meg a toszkánai szekundogenitúrát, ő a toszkánai ág megalapítója,
- Károly: híres hadvezér lett, sokáig az egyetlen, aki legyőzte Napóleont,
- Sándor Lipót: 1790-ben Magyarország nádorává választották, de 1795-ben balesetben elhunyt,
- József: bátyja halála után, 1795-ben lett magyar nádor egészen 1847-ig,
- János: kevésbé sikeres hadvezér volt (1809 győri csata), aki polgárlánnyal kötött házasságot és részben ezért került előtérbe 1848 forradalmában, s lett az egyesítendő Németország ideiglenes államfője, kormányzója,
- Rainer: a lombard-velencei királyság alkirálya lett,
- Lajos: a birodalom központjában felügyelte az államügyeket.

Collredo: I. Ferenc uralkodásának első időszakában kegyence, korábbi nevelője, Collredo gróf vezette a Kabinetet, és gyakorlatilag ő irányította az államügyeket.

Skerlecz Miklós: gazdaságpolitikus, az 1791-es rendszeres bizottsági munkálatok során (a kereskedelmi albizottság szakértő tagja volt) az ő megfogalmazásában jelent meg először a Magyarország iparosodását szorgalmazó elképzelés.

Berzeviczy Gergely: gazdaságpolitikus. De commentio et industria Hungariae (Magyarország kereskedelméről és iparáról) címmel 1797-ben jelent meg könyve, melyben a Habsburg-vámpolitikát bírálta.

Friedrich List: német közgazdász, akinek a munkáira támaszkodva fogalmazta meg Kossuth Lajos az ellenzék magyar védvámrendszerre épülő gazdaságpolitikáját.

Fáy András: az ő kezdeményezésére kezdte meg működését 1840-ben a Pesti Hazai Első Takarékpénztár.

Ullmann Móric: ő volt a fő szervezője az 1842-ben megalakult Pesti Magyar Kereskedelmi Bank létrehozásának.

Nagyváthy János: a korszak egyik legismertebb mezőgazdasági szakírója, aki munkáiban az új, korszerű mezőgazdaság eszméit népszerűsítette. Egy ideig Fesztetics György keszthelyi uradalmának volt a jószágigazgatója.

Pethe Ferenc: a korszak egyik legismertebb mezőgazdasági szakírója, aki munkáiban az új, korszerű mezőgazdaság eszméit népszerűsítette.

Fényes Elek: statisztikus. Munkáiban (pl.: Magyarország statisztikája 1-3 köt. 1841-1843) a polgárosodás felé vezető legfontosabb teendőkre is rámutatott. 1848-ban Szemere Bertalan megbízásából az Országos Statisztikai Hivatalt szervezte.

Vidats István: lakatosmester. 1842-ben Pesten alapított mezőgazdasági gépgyára volt az első, amely országos hírnévre tett szert.

Ganz Ábrahám: öntőmester. 1844-ben alapította meg saját Vasöntődjét. A szabadságharc alatt a magyar honvédseregnek ágyúkat és ágyúgolyókat öntött, ezért később felelősségre vonták.

Brunszvik Teréz: 1828-ban Budán megalapította az első magyarországi óvodát, Angyalkert néven.

Teleki Blanka: 1846-ban magyar tanítási nyelvű leánynevelő intézetet állított föl Pesten. Ez volt az első középfokú leányiskola Magyarországon, amelyben az oktatás szaktanári rendszerrel indult meg.

Karacs Teréz: pedagógus, író, a nőnevelés egyik úttörője. 1846-ban alapította meg a miskolci leányiskolát és nevelőintézetet.

Pulszky Ferenc: 1848-ban Kossuth Lajos pénzügyi államtitkára volt, majd 1849. januárjában Magyarország londoni képviselője lett.

Buttler János: a Ludovika Akadémiát a korszak legnagyobb magánalapítványával támogató gróf volt.

Irinyi János: vegyész, a biztonságos gyufa főtalálója. 1848-ban az állami gyárak főfelügyelője, majd a nagyváradi puszkaporgyártás és ágyúöntés egyik vezetője.

Festetics György: 1797-ben megalapította a Georgikont, az európai szárazföld első mezőgazdasági főiskoláját, amelyhez 800 holdas tangazdaságot is kapcsolt. 1792-ben Csurgón református gimnáziumot alapított.

Laczkovics János: 1790-ben mint a Graeven-huszárezred tisztje - tisztársaival együtt - az országgyűléstől a magyar ezredek számára magyar tiszteket, magyar vezényleti nyelvet és a magyar ezredek itthon tartását kérte, ezért kénytelen volt lemondani rangjáról. 1793-ban Martinovicssal együtt fogalmazta meg a jakobinus alkotmányt, majd bekapcsolódott a jakobinus mozgalomba és a Szabadság és Egyenlőség Társaság egyik igazgatója lett. 1795. máj. 20-án a mai Vérmezőn kivégezték.

Károly Ágost: a II. József politikájával elégedetlen magyar urak egy csoportja már 1788-ban kapcsolatba lépett a berlini udvarral is, és Károly Ágost weimari fejedelemnek ajánlotta fel a magyar koronát (amit az elutasított).

Kaunitz: osztrák államférfi. 1753-tól 1792-ig az udvari és államkancellári tisztséget töltötte be. Politikájának célja egy hatalmas, egységes osztrák monarchia volt létrehozása volt.

Ócsai Balogh Péter: ő fogalmazta meg a magyar nemesi mozgalom politikai programját 1790-ben. A Rousseau-i társadalmi szerződés elméletét használta fel annak alátámasztására, hogy a "népnek" (azaz a nemességnek) jogában áll II. Lipót megkoronázását feltételekhez, az új koronázási hitlevélre (diplomára) teendő eskükhöz kötni.

Forgách Miklós: Az 1790-91-i országgyűlésen a felvilágosodás eszmevilágát magáévá tevő és azt a rendiség, a rendi struktúrák gyökeres megújítására felhasználni kívánó csoport egyik vezetője volt. Az 1790-91-es országgyűlés után létrehozott kereskedelmi bizottság elnökévé nevezték ki. 1774-től 1778-ig Hajnóczy József, 1793 után pedig Batsányi János volt a titkára.

Vay József: az 1790-91-i országgyűlésen a Forgách Miklós nevével fémjelzett csoportba tartozott és azt javasolta, hogy hívják meg a jobbágyfalvak előljáróit a megyegyűlésekre.

Széchenyi Ferenc: az 1790-91-i országgyűlésen Batthyány Alajossal együtt javasolta, hogy a nemesség is vállaljon részt az adófizetésből. 1802-ben könyvtárát és egyéb gyűjteményeit felajánlotta a nemzetnek és ezzel megalapozta a Magyar Nemzeti Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményét.

Batthyány Alajos: az 1790-91-i országgyűlésen Széchényi Ferencsel együtt javasolta, hogy a nemesség is vállaljon részt az adófizetésből.

Batsányi János: Kazinczy Ferencsel és Baróti Szabó Dáviddal együtt alapította meg 1788-ban az első magyar nyelvű irodalmi folyóiratot a Magyar Museumot, melyben 1789-ben jelent meg a Franciaországi változásokra című verse. 1809-ben részt vett Napóleon magyarokhoz intézett kiáltványának fordításában és szövegezésében.

Hajnóczy József: jogász. Műveiben a feudalizmus alappilléreit célba vevő társadalmi reformokat sürgetett. 1794 tavaszán Martinovics Ignác bevonta a magyar jakobinus mozgalomba és a Szabadság és Egyenlőség Társaság egyik igazgatója lett. 1795. máj. 20-án a mai Vérmezőn kivégezték.

Koppi Károly: történészprofesszor. Kéziratban terjesztett röpirataiban valamennyi kiváltság eltörlésére szólította fel a rendeket.

II. Frigyes Vilmos: porosz király (1786-1797). A francia forradalom ellen 1791. augusztusában a pillnitz-i találkozón szövetséget kötött II. Lipóttal, de a porosz seregek 1792-ben vereséget szenvedtek, és kénytelenek voltak Franciaország területéről kivonulni.

Bessenyei György: 1765-ben lett a bécsi testőrség tagja. Társaiból írócsoportot szervezett (testőrírók). A nemzeti nyelvet a felvilágosodás, a kultúra, a tudás terjesztése egyedül alkalmas eszközének tekintette, ezért célul tűzte ki a nyelv kiművelését, megújítását.

Decsy Sámuel: író, újságíró. A magyar nyelvi-nemzeti programot (a rendi és a felvilágosult álláspontot egyaránt tekintetbe véve) 1790-ben ő foglalta össze "Pannóniai Féniks..." című művében.

Anton Bernolák: 1790-re kidolgozta a szlovák irodalmi nyelv normáit, s azt a nyugat-szlovák nyelvjárásra építette (az egyházi ócseh helyett).

Samuil Micu-Klein: A román nemzeti ébredés megindulásában a román felvilágosodás élvonalát jelentő úgynevezett erdélyi triász egyik tagja. 1780-ban jelentette meg a románt az ókori latinból leszármaztató grammatikáját.

Gheorge Sincai: A román nemzeti ébredés megindulásában a román felvilágosodás élvonalát jelentő úgynevezett erdélyi triász egyik tagja.

Petru Major: A román nemzeti ébredés megindulásában a román felvilágosodás élvonalát jelentő úgynevezett erdélyi triász egyik tagja.

Martinovics Ignác: apát, a magyar jakobinus mozgalom vezetője. 1794 tavaszán kezdte megszervezni titkos társaságait. Míg a Reformátorok Társaságának a függetlenség kivívása és a mérsékelt reformok biztosítása volt a célja, a teljes polgári átalakulást a Szabadság és Egyenlőség Társasága valósította volna meg. (A két társaság tagjai nem tudtak egymás létezéséről.) 1795. máj. 20-án a mai Vérmezőn kivégezték.

Szentmarjay Ferenc: 1794-ben vonta be Martinovics titkos szervezkedésébe és a Szabadság és Egyenlőség Társasága egyik igazgatója lett. 1795. máj. 20-án a mai Vérmezőn kivégezték.

Sigray Jakab: A jakobinus mozgalomban a Reformátorok Társaságának lett az igazgatója. 1795. máj. 20-án a mai Vérmezőn kivégezték.

Szolartsik Sándor: jogász. A magyar demokrata értelmiségiek közé tartozott. A magyar jakobinus mozgalomban való részvételéért elfogták, és bár nem tartozott a vezetők közé (de nem mutatott megbánást), halálra ítélték.

Őz Pál: jogász. A magyar demokrata értelmiségiek közé tartozott. A magyar jakobinus mozgalomban való részvételéért elfogták, és bár nem tartozott a vezetők közé (de nem mutatott megbánást), halálra ítélték.

Horváth Mihály: A felsőház tagjaként ő volt az egyetlen katolikus főpap, aki a forradalom és szabadságharc ügyét támogatta. 1849. máj. 12-től aug. 11-ig a Szemere-kormányban a vallás - és közoktatásügyi miniszteri tárcát vezette.

Sándor Lipót: Habsburg főherceg. 1790-ben az országgyűlés közfelkiáltással választotta nádorrá (1790-1795). Jelentős szerepet töltött be a magyar jakobinus mozgalom elleni kíméletlen eljárásban. Majd részletes javaslatot dolgozott ki a "francia eszmék" megakadályozása érdekében követendő kormányzati politikára.

Zichy Károly: A felvilágosodás híveként a magyar jakobinus mozgalom felszámolása után leváltották országbírói tisztségéről.

Ürményi József: A felvilágosodás híveként a magyar jakobinus mozgalom felszámolása után leváltották személynöki tisztségéről.

Anton Kolowrat: 1826-ban lett az Államtanács belügyi szekciójának a feje. Metternich mellett ő rendelkezett a legnagyobb befolyással I. Ferenc környezetében.

János főherceg: az utolsó nemesi felkelés csapatai 1809. június 14-én Győrnél ütköztek meg a franciákkal János főherceg parancsnoksága alatt. Az ütközet francia győzelemmel zárult.

Felsőbüki Nagy Pál: az 1807-es országgyűlésen Felsőbüki Nagy Pál az adózó népesség sorsának javítását ajánlotta követtársai figyelmébe, mire beszédét (ha igaz) "Ne stultiset!" (Ne bolondozzon!) kiáltásokkal fogadták. Az 1825-27-es országgyűlésen pedig a jobbágyok terheinek csökkentését javasolta.

Kazinczy Ferenc: a magyar nyelvújítás vezéralakja, a nyelv- és stílusújító irányzat vezetője (neológusok) volt. Eszményképe a "tökéletes", "fentebb" stílus elérése volt. A nehézkes köznyelv rovására az irodalomban nemcsak szóújításra, hanem más, korban idegenszerűen ható eszközök, kifejezésmódok tudatos meghonosítására is törekedett, új, polgárisabb, rendkívül igényes esztétikai és kultúraeszményt támogatott. Nyelvtanilag a jottistákat (szóelemző-etimológikus írásmód) támogatta.

Wallis gróf: 1809-1811 nagy infláció --> Wallis gróf udvari kamarai elnök terve szerint 1811. feb. 20-án uralkodói pátens elrendeli a devalvációt: a bankjegyek értékét egyötödre redukálta. A régi papírpénzt ún. váltócédulákra (Einlösungsschein) cserélték be. A rendelkezés - különösen Magyarországon - heves tiltakozásba ütközött, és nem is volt képes a pénz értékét stabilizálni.

Desseffy József: Széchenyi István programját "A 'Hitel' című munka taglalatja" című művében az árutermelő, de adóságokkal küszködő középbirtokos nemesség nézőpontjából élesen bírálta.

Szepesy Ignác: pécsi püspök, aki vagyona révén kiterjedt kultúrapártoló tevékenységet folytatott.

Pyrker János László: egri érsek, aki vagyona révén kiterjedt kultúrapártoló tevékenységet folytatott.

Révai Miklós: A nyelvújítás során heves vitákat okozott a helyesírás kérdése. A szóelemző-etimológikus írásmód híveinek -akiket "jottistáknak" hívtak- vezetője volt Révai Miklós.

Verseghy Ferenc: A nyelvújítás során heves vitákat okozott a helyesírás kérdése. A kiejtés szerinti írásmód híveinek -akiket "ipszilonistáknak" hívtak- vezetője volt Verseghy Ferenc.

Baróczi Sándor: Kazinczyék a nyelvújítás során a testőrirő Baróczi Sándor mintájára az elegáns, szép szövegformálást is követelménnyé tették az alacsony ízlés, a népieskedés ellenében.

Vitkovics Mihály: költő, író, műfordító. Kazinczy "pesti triászának" tagja volt Horváth Istvánnal és Szemere Pállal együtt.

Kisfaludy Sándor: A nyelvújítási mozgalomban az ortológusok egyik legnevesebb tagja, akik azt vallották (szemben a Kazinczy vezette neológusokkal), hogy a közérthetőség védelmében a fejlesztés alapjául a nyelvi közszokást kell venni és ellenezték új szavak mesterséges alkotását.

Kisfaludy Károly: író, költő. 1821-től kiadta az Aurora című irodalmi zsebkönyvet, és megszervezte az Aurora kört. Az ő emlékére hozták létre a Kisfaludy Társaságot.

Virág Benedek: költő, író. Kortársai közül a nyelvújítás mellett az antik versformák elterjesztésével és klasszicista igényességével tűnt ki.

Somogyi Gedeon: A nyelvújítási mozgalomban az ortológusok tagja. 1813-ban jelentette meg a neológusokat kifigurázó "Mondolat" című paródiáját, melyre Kölcsey és Szemere Pál "Felelet" című műve (1815) válaszolt. Ez jelentette a vita csúcspontját.

Kölcsey Ferenc: költő. A nyelvújítás során Kazinczy híve majd azonban szembe fordul vele. 1823-ban írta meg a Hymnust, amely Erkel Ferenc megzenésítésében (1844) magyar nemzeti himnusszá vált.

Szemere Pál: költő, kritikus. Kazinczy "pesti triászának" tagja volt Horváth Istvánnal és Vitkovics Mihállyal együtt. 1817-ben néhány társával megalapította a Tudományos Gyűjtemény című folyóiratot.

Aranka György: Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Egyesület alapítója.

Teleki József: történétíró. A Magyar Tudós Társaság első elnöke.

Toldy Ferenc: kritikus, irodalomtörténész. A magyar irodalomtörténet-írás atyja. 1837-ben Vörösmartyval és Bajzával megalapította az Athenaeumot. 1873-tól a Kisfaludy Társaság elnöke.

Pollack Mihály: építész. Legismertebb művei: a pesti Vigadó, a Ludoviceum épülete, a Nemzeti Múzeum (1836-1848).

Gustav Heckenast: könyvkereskedő. 1811 után hozta létre a Pesti Heckenast-féle kölcsönkönyvtárt. 1840-ben betársult Landerer nyomdájába.

Ludwig Landerer: nyomdász. A titkos rendőrség hozzájárulásával adta ki 1841-től a Kossuth Lajos szerkesztette Pesti Hírlapot. 1848. március 15-én az ő nyomdájában nyomtatták ki a Tizenkét pontot és a Nemzeti dalt.

Döbrentei Gábor: író, költő, szerkesztő. 1814-ben megindította és 1818-ig szerkesztette az Erdélyi Múzeumot. 1828-ban a Magyar Tudós Társaság alapszabályait kidolgozó országos küldöttség tagja és jegyzője, 1830-ban a Magyar Tudós Társaság tagja, 1831-ben első titkára.

Vahot Imre: szerkesztő, író. Dolgozott Kossuth Pesti Hírlapjában (1842-1843), 1843-ban kiadta az Országgyűlési Almanachot, 1844-től a Pesti Divatlap szerkesztője volt.

Frankenburg Adolf: Életképek című lapja a városi polgárság és polgárosodó nemesség fórumává vált.

Gvadányi József: író. Az 1790-es években nem egészen tíz év alatt tizenöt kötetet jelentetett meg.

Pálóczy Horváth Ádám: költő, író. Ő nevezte először a Balatont "magyar tengernek". A felvilágosodás híve volt. Műveit kurucos hazafiság és erős németellenesség jellemezte. Röpiratban szállt sikra a nők egyenjogúsításáért és a nemesség kiváltságainak visszaszorításáért.

Dugonics András: író, költő, matematikus. Magyar nyelvű matematika tankönyvet adott ki. Irodalmi drámai erkölcsi tanulságot közvetítenek.

Szentjóni Szabó László: író, költő. Kapcsolatba került a magyar jakobinus mozgalommal, ezért 1795-ben Kufstein várába zárták, ahol hamarosan meghalt.

Kármán József: író. Ráday Pál mellett részt vállalt az első magyar színtársulat szervezésében, szabályzatának kidolgozásában. 1794 elején indította el Uránia című folyóiratát. (Legismertebb műve: Fanni hagyományai 1795.)

Dayka Gábor: költő. Kazinczy a 18. század végének legtehetségesebb költőjeként tartotta számon. Költészetét a szentimentalista életérzés jellemezte.

Fazekas Mihály: költő. Legnépszerűbb műve a Lúdas Matyi. Ő volt az egyik írója az 1807-ben megjelent első magyar nyelvű növényhatározónak, a Magyar fűvészkönyvnek.

Csokonai Vitéz Mihály: költő, író. A felvilágosodás legjelentősebb, legsokoldalúbb lírikusa, írója volt. (Legismertebb művei: A méla Tempefői, Dorottya, A Reményhez, A Magánossághoz, Szegény Zsuzsi a táborozáskor)

Katona József: drámaíró. 1815-ben küldte el a Bánk bánt (végleges szöveg: 1819), máig legnagyobb nemzeti drámánkat az Erdélyi Múzeum című lap pályázatára. Első előadására 1833-ban Kassán került sor. 1815. március 15-én - közkívánatra - a Nemzeti Színházban ezt tűzi műsorra Bajza.

Jósika Miklós: író. Abafi (1836) című történelmi regényével a kor legnépszerűbb írói közé emelkedett. 1842-ben a Kisfaludy Társaság elnöke lett.

Bölni Farkas Sándor: a kor kedvelt prózai műfajai voltak még az irodalmi igénnyel írt útirajzok és életképek, melynek egyik jeles képviselője volt Bölni.

Bajza József: író, költő, szerkesztő. Kisfaludy Károly halála után (1830) átvette az Aurora szerkesztését. 1837-ben Vörösmartyval és Toldyval megindította az Athenaeumot. 1847-ben az Ellenzéki Nyilatkozat nyomtatásában az általa szerkesztett Ellenőr című politikai zsebkönyvben jelent meg Lipcsében, melyet 1848 elején jutattak be az országba. 1837-38-ban a Pesti Magyar Színház első igazgatója, 1847-48-ban a Nemzeti Színház aligazgatója volt.

Balásházy János: gazdasági szakíró. Agrártechnikai kérdések mellett kitért a mezőgazdaság közgazdasági, jogi és társadalmi viszonyainak elemzésére.

Trefort Ágoston: centralista politikus. Az 1840-es években gazdasági kérdésekről írt és a kapitalista átalakulás szociális következményeit feszegette.

Lukács Móric: centralista politikus. Gazdasági kérdésekről írt és a kapitalista átalakulás szociális következményeit feszegette.

Gyarmathi Sámuel: A nyelvtudományban a finn és a magyar nyelv rokonságát, közös eredetét feltételezte, s követelménnyé tette a többi finnugor nyelv tanulmányozását is.

Pray György: megkísérelte, hogy a közérzet és a tudományos eredmények közti ellentétet a magyarok és a finnek közös hun eredetét feltételezve oldja fel.

Jedlik Ányos: fizikus, egyetemi tanár. Ő írta az első magyar nyelvű egyetemi fizikatankönyvet. Számos találmánya, jelentős tudományos eredménye (pl.: elektromágneses villanymotor) volt, melyeknek azonban gyakorlati jelentőségét ő maga sem ismerte fel.

Bólyai János: a legismertebb magyar matematikus. Az ő nevéhez fűződik az ún. "abszolút" geometria megteremtése (1832).

Vásárhelyi Pál: vízmérnök. Elkészítette a Vaskapu szabályozásának tervét. Fő műve Tisza szabályozásának és a Tisza-völgy ármentesítésének terve.

Kitaibel Pál: ő írta le Magyarország növényvilágát.

Bugát Pál: elvégezte (Toldy Ferencsel) az orvosi szaknyelv magyarítását.

Semmelweis Ignác: orvos. 1847-ben felfedezte a gyermekágyi láz kórokozóját ("az anyák megmentője").

Déryné Széppataki Róza: a korszak egyik legismertebb színésznője.

Laborfalvy Róza: a korszak egyik legismertebb színésznője.

Egressy Gábor: a korszak egyik legismertebb színésze.

Schodelné Klein Rózália: a korszak egyik legismertebb énekes.

Hild József: építész. Tervei szerint épült fel a Károlyi-Trattner-ház (a Tudományos Akadémia egykori épülete), a Valero-gyár (ma Honvédelmi Minisztérium), a Császárfürdő és számos szállodaépület Pesten.

Zitterbarth Mátyás: építész. Főbb művei: a Pesti Magyar Színház, a Vakok Intézete a Lipót-kápolna.

Barabás Miklós: festőművész. A kor nagy eseményeit megörökítő festményei, hazai témájú tájképei, városábrázolásai, romantikus kompozíciói is hozzájárultak ahhoz, hogy a kortársak személyéhez kapcsolják a nemzeti festészet megszületését.

Markó Károly: festőművész. Főként tájképei tették ismertté.

Borsos József: festőművész. Főként tájképei tették ismertté.

Ferenczy István: szobrász, a klasszicizmus képviselője. Az 1840-től tervezett Hunyadi Mátyás-emlékmű fölállítását nem tudta megvalósítani.

Ludovít Stúr: szlovák értelmiségi. A központi elhelyezkedésű középszlovák nyelvjárást akarta irodalmi nyelvvé tenni. Nemzetkoncepciójában a népre, népnyelvre támaszkodva Magyarországon belüli önálló szlovák nemzeti fejlődést kívánt. Az ő szerkesztésében jelent meg a Slovenkije Národnje Novini, a szlovákok legfontosabb nemzeti lapja.

Ljudevit Gaj: A horvát irodalmi nyelv kialakításában az a Ljudevit Gaj által képviselt vélemény vált irányadóvá - kapcsolódva az illírismus politikai mozgalmához -, amely a szerbhez és a bosnyákokhoz közelálló és leggazdagabb irodalmi hagyományú nyelvjárást tette az irodalmi nyelv alapjává. Az ő szerkesztésében jelent meg az Illirske Narodne Novine, a horvátok legfontosabb nemzeti lapja.

George Barit: A társadalmi és területi szempontból egységes nyelvet támogatta. Az ő szerkesztésében jelent meg a Gazeta de Transilvaniae, a románok legfontosabb nemzeti lapja.

Széchenyi István: a "legnagyobb magyar". A reformkor egyik legnagyobb államférfija. (MTA, Nemzeti Kaszinó, Lánchíd, Al-Duna szabályozása, 1848-ban közlekedés- és közmunkügyi miniszter; művei: Lovakrul /1828/, Hitel /1830/, Világ /1831/, Stádium /1833/)

Wesselényi Miklós: báró, az erdélyi és magyarországi reformellenzék egyik vezetője. Az 1830-as évek első felében a reformellenzék fő szervezője, akit a Habsburg-kormányzat politikai perrel akart elnémítani. Végül 3 évi fogságra ítélték börtönbüntetése megkezdése előtt 1838-ban a pesti árvíz idején százak életét mentette meg ("árvízi hajós").

Klauzál Gábor: A reformországgyűléseken 1832-től a liberális ellenzék tagja (mint Csongrád megye követe), majd egyik vezetője. 1848-ban a Batthyány-kormány földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztere.

Bezerédj István: 1830-tól Tolna vármegye liberális reformer követe az országgyűlésen, ahol az úrbéri törvény napirendre tűzését, a köztelherviselés kimondását, a jobbágyok örökváltságát követelte.

Deák Ferenc: Zala megye küldötteként a reformországgyűlések egyik vezető személyiségévé vált. 1848-ban elvállalta az igazságügyi tárcát a Batthyány-kormányban.

Estei Ferdinánd: Erdélyben a kolozsvári országgyűlés 1835-ös feloszlása után Estei Ferdinánd főherceg vette kézbe királyi biztostként az irányítást, melynek következtében a közélet tucatnyi résztvevőjét fogták perbe.

Pálffy Fidél: 1836-1838 magyar királyi kancellár. A magyar reformellenzéké kíméletlen intézkedésekkel akarta leszerelni. Nevéhez fűződik az országgyűlési ifjak és Wesselényi elítélése, Kossuth elfogatása.

Lovassy László: az országgyűlési ifjak egyik vezetője, a reformeszmék elkötelezett híve. 1834-ben a Társalkodási Egylet alapítói között volt. Több társával együtt letartóztatták és 10 évi várfogságra ítélték. A börtönben megőrült.

Ráday Gedeon: A kormányzat keményebb fellépése nyomán lefogatott ellenzékiek (1836) letartóztatása ellen szólalt fel a megyegyűléseken. Ennek következtében őt is perbe fogták.

Balogh János: A kormányzat keményebb fellépése nyomán lefogatott ellenzékiek (1836) letartóztatása ellen szólalt fel a megyegyűléseken. Ennek következtében őt is perbe fogták.

Madarász László: Az utolsó rendi országgyűlésen ellenzéki képviselő. 1848-ban az első népképviselői országgyűlésen a radikális kisebbség vezéralakja. Az Országos Honvédelmi Bizottmány rendőri és postaügyi osztályának vezetője 1849. április 14-ig.

Madarász József: 1848-49-ben országgyűlési képviselő, a radikálisok egyik vezetője.

Czirák Antal: Bécs, hogy a mérsékeltbb ellenzékieket megnyerje, menesztette a Wesselényi és Kossuth perében leginkább exponált főtisztviselőket: Czirák Antal országbíró és Somssich Pongrác személynököt, a két felsőbbíróság elnökét.

Somssich Pongrác: Bécs, hogy a mérsékeltbb ellenzékieket megnyerje, menesztette a Wesselényi és Kossuth perében leginkább exponált főtisztviselőket: Czirák Antal országbíró és Somssich Pongrác személynököt, a két felsőbbíróság elnökét.

Batthyány Lajos: Az 1839-40-es és az 1843-44-es országgyűléseken a főrendi ellenzék vezetője. 1847-ben az Ellenzéki Párt elnöke. 1848. március 17-én V. Ferdinánd kinevezte magyar miniszterelnöknek. 1849 január elején az országgyűlés békeküldöttségének tagja (Windischgratz nem is fogadta őt). 1849. október 6-án Pesten kivégezték.

Eötvös József: író, liberális politikus. Elgondolásait a Pesti Hírlapba írt cikkeibe, regényeiben fejtette ki. 1848-ban a Batthyány-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere volt. Nem helyeselte Magyarország kiszakadását a Habsburg Birodalomból. (Legismertebb művei: A falu jegyzője, Magyarország 1514)

Dessewffy Aurél: politikus, a magukat "fontolva haladók"-nak nevező újkonzervatívok legtehetségesebb képviselője. Az 1839-40-es országgyűlésen a főrendi táblán a konzervatívok elismert vezére. 1841-ben átvette a Világ című lap szerkesztését, amelyben élesen bírálta Kossuth Lajos Pesti Hírlapban kifejtett nézeteit.

Sztáray Albert: gróf, az újkonzervatívok tagja. Azt javasolta, hogy a nemesség vállalja a háziadó fizetését, cserébe azonban azt sürgette, hogy a nemesek a teherviselés arányában rendelkezzenek szavazati joggal.

Janko Draskovic: horvát gróf. 1832-ben a horvát nyelv kiművelését, közéleti, közigazgatási bevezetését, távlatban valamennyi horvát terület egyesítését tűzte ki célul.

Zay Károly: A szlovák értelmiségiek veszélyeztetettségérzetét 1841-től Zay Károly gróf evangélikus világi főfelügyelő terve is fokozta, aki a református és az evangélikus egyház unióját szorgalmazta - jórészt a magyarosodás szolgálatában.

Mailáth Antal: 1838 és 1847 között magyar királyi kancellár, akit a passzivitása miatt bíráltak.

Apponyi György: 1844-től alkancellárként a Magyar Királyi Kancellária tényleges irányítója, majd 1847-től 1848 márciusáig a kancellári tisztséget is betölti.

Jósika Samu: báró, újkonzervatív politikus. 1844 és 1848 között erdélyi kancellár.

Batthyány Kázmér: ő volt az 1844-ben létrejött Országos Védegylet elnöke.

Szalay László: a centralisták egyik vezéregyénisége. 1844 júliusától - Kossuth távozását követően - ő szerkesztette a Pesti Hírlapot.

Csengery Antal: centralista politikus. Szalayval együtt ő határozta meg a Pesti Hírlap új - Kossuth utáni - arculatát (később ő is szerkesztette a lapot).

Kemény Zsigmond: erdélyi író, publicista, a centralisták tagja. 1847-től a Pesti Hírlap munkatársa, majd társszerkesztője lett (Csengery Antallal).

Madách Imre: író, költő, egy ideig szimpatizált a centralistákkal. (Legismertebb műve: Az ember tragédiája)

Teleki László: ellenzéki politikus. 1844-ben a Védegyelet alelnöke, 1848 elején az Ellenzéki Kör elnöke lett, 1848. szeptemberétől a magyar kormány párizsi követe.

Simion Barnutiu: román értelmiségi, a balázsfalvi líceum tanára. Ellenezte a magyar politikai vezető réteggel való együttműködést, mivel amögött asszimilációs törekvést gyanított, és a románság nemzeti-nyelvi létét védelmezte.

Dessewffy Emil: újkonzervatív politikus. A Konzervatív Párt programjának megfogalmazásában Dessewffy Emil gróf, a párt ekkori vezérpublicistája és Szécsen Antal gróf játszott főszerepet.

Szécsen Antal: újkonzervatív politikus. A Konzervatív Párt programjának megfogalmazásában Dessewffy Emil gróf, a párt ekkori vezérpublicistája és Szécsen Antal gróf játszott főszerepet.

Táncsics Mihály: jobbágy származású ellenzéki politikus. Kárpótlás nélküli jobbágyfelszabadítást, teljes jogegyenlőséget és általános választójogot követelt, teljes magyarosodást sürgetett. Röpiratai miatt 1847-ben letartóztatták, majd 1848. március 15-én, mint a sajtószabadság mártírját szabadították ki.

Josip Rajacic: A Délvidéken élő szerbek 1848. május 13-15-én a szerémségi Karlócán megtartott nemzeti (egyházi) kongresszusukon Josif Rajacic metropolitát pátriárkává választották (vagyis egy önálló ország ortodox keresztény vezetőjévé emelték), a világi vezetővé pedig vajda címmel Stefan Supljikac ezredest tették.

Stefan Supljikac: A Délvidéken élő szerbek 1848. május 13-15-én a szerémségi Karlócán megtartott nemzeti (egyházi) kongresszusukon Josif Rajacic metropolitát pátriárkává választották (vagyis egy önálló ország ortodox keresztény vezetőjévé emelték), a világi vezetővé pedig vajda címmel Stefan Supljikac ezredest tették.

Djordje Stratimirovic: 1848. májusában megalakult a "szerb nemzet főbizottsága", a főodbor (ideiglenes tartományi kormány), amelynek elnöke Djordje Stratimirovic lett.

Andrei Saguna: 1848-ban Erdély és Magyarország unióját követően a román vezetők végveszélyre hivatkozva fegyveres felkelésre hivatkozva mozgósították a népet. Andrei Saguna görögkeleti püspök elnökletével és Simion Barnut (a román nemzeti-radikálisok vezetője) alelnökletével Nagyszebenben megalakult a Román Nemzeti Komité.

Simion Barnut: 1848-ban Erdély és Magyarország unióját követően a román vezetők végveszélyre hivatkozva fegyveres felkelésre hivatkozva mozgósították a népet. Andrei Saguna görögkeleti püspök elnökletével és Simion Barnut (a román nemzeti-radikálisok vezetője) alelnökletével Nagyszebenben megalakult a Román Nemzeti Komité.

Ljudevit Stur: Liptószentmiklóson május 10-11-én néhány tucat szlovák értelmiségi gyűlt össze, és a megyei-területi önkormányzatra vonatkozó igényeit fogalmazta meg. Vezetőik: Ljudevit Stur, Josef Miroslav Hurban, Michel Miroslav Hodza.

Josef Miroslav Hurban: Liptószentmiklóson május 10-11-én néhány tucat szlovák értelmiségi gyűlt össze, és a megyei-területi önkormányzatra vonatkozó igényeit fogalmazta meg. Vezetőik: Ljudevit Stur, Josef Miroslav Hurban, Michel Miroslav Hodza.

Michael Miloslav Hodza: Liptószentmiklóson május 10-11-én néhány tucat szlovák értelmiségi gyűlt össze, és a megyei-területi önkormányzatra vonatkozó igényeit fogalmazta meg. Vezetőik: Ljudevit Stur, Josef Miroslav Hurban, Michel Miroslav Hodza.

Pázmány Dénes: liberális politikus. 1848-ban, az első népképviseleti országgyűlésen őt választották meg a képviselőház elnökévé.

Ajánlott irodalom:

Gergely András /szerk./: Magyarország története a 19. században Bp., Osiris, 2005.